

מסורת הש"ס

א) פסחים פא. עמ: ע"פ,
ב) ירוש' פסחים פ"ה ה"ג,
ג) [פסחים שם יומא לט; נא:
ד) יומא.מ. פסח.יד. מנחות יט:
ה) מכילתא בא פ"ג,
ו) פסחים פ:
ז) מו"ק פסחים פ"ו ה"ה,
ח) נזיר פ"ד ה"ג,
ח"י מנחות פ"ק ה"ה,
ט) נזיר ט:
י) [פסחים פ:
יא) ירוש' פסחים פ"ו ה"ד,
יב) נזיר פ"ט ה"ב,
יג) פסחים פ:
יד) ירוש' פסחים וזיר שם,
טו) פסחים טו:
יז) יומא.ו. מנחות כה,
יח) יורקא גרבה פ"ד ה"ט,
יט) פסחים סא.,
כ) נזיר ד.,
כ"י) זבחים פ"א מ"ר,
כ"ג) יומא ו ע"ש.

הגהות הב"ח

א) נבא ל' מקשי נמי מיהא אית לל"ל ויתפת נמי ממק:
ב) רש"י ד"ה מפני וכו' קרננות נזיר טמא עמי תורס:
ג) ד"ה דרמי וכו' וסבירא ליה דלזין:

שינויי נוסחאות

א) המוצה וכושר לל"ל (ש"ס:);
ב) גי' ש"מ אמר רב איש רבי ואי מקשי נמי אמר ליה כו';
ג) כד"מ טסק קשיא:
ד) כד"ל (כד"מ:);
ה) ודלחה ולקון לל"ל (ש"ס:);
ו) גיל צבי (ש"ס:);
ז) דמוקמי (קראס:);
ח) קס"ד:
ט) דהאי אין הציץ מרצה על טומאת הגוף כו';
י) לל"ל דהא (ש"ס:);
יא) פליגי אדוקים דרדס דהוא מוקים לל"ל (ש"ס:);
יב) טמא כתיב (ש"ס:);
יג) אם תמצא לומר דילמי (ש"ס:);
יד) דלזין דוקי (ש"ס:);
טו) מיתא אפירא אינו מונק;
יז) דל"ל סיכולין לפוך תוספת (ש"ס:);
יח) ק"ה (קראס:);
יט) ליה טומאת התהום הדלילתה כו';
כ) לל"ל המצא מוקם כל המינות שבמקרים:
כ"א) לל"ל דבעלים (ש"ס:);
כ"ב) חייא בכהן בטומאת כו' ואינו מרצה ביהודי כו' לל"ל ול"ג המינות שבמקרים (ש"ס:);
כ"ג) ויעי' פ"מ:
כ"ד) מינות של י"ג נמקם (ש"ס:);
כ"ה) בריש"י, ועי' במפרשים שנקיימים בגירסא:
כ"ו) זאת כל:
כ"ז) התהום דויבה (ש"ס:);
כ"ח) שחיטה, ואפילו אמר לן לאחר שחיטה ראיתי בה"ש של י"ג הא בעינן כו' לל"ל (ש"ס:);
כ"ט) לל"ל בטומאת כו' (ש"ס:);
ל) כ"ב כו' ביום (ש"ס:);
לא) פירושנו דשמעיתן בכהן המרצה בצבור איירי וי"ל כו' (ש"ס:);
לב) ועי' כד"ל, ק"ל, פ"מ, וכו';
לג) ונקרא' כו' וקשה על פ"י רש"י מזה דשמעיתן בכהן וכו' (ש"ס:);
לד) הלילה והוי לה כשתי ראיות דזב מטמא צימים וצראיות
ו' והך טומאת התהום הוא דממעט משום דחמירא דילוג'ה עליו מגופו:
לז) **דבעי רמי דר חמא**. כד"ל לולין [שס:] **כהן המרצה בקרבנותו**, של נזיר ועושה פסח הותרה לו טומאת התהום אס' טמא זה:
לא) **הכא נכנה אוקמא לה**. לרישא דקתני אין הציץ מרצה על טומאת הגוף ועלה קתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה:
לב) **דרמי דר חמא פליג א'**. הוא. אדוקני דרוס הוא מוקים לההיא בטומאת בעלים וסבירא
ג) דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו דאכילת פסחים מעכב:
לז) **חא שמע**. מייבחת לרמי דר חמא:
לח) **ונשא אהרן**. צ"ח כמיז:
א) **אם עון הקדשים**. פסול קרבנות ירצה צ"ח:
א) **אם**

לפי אכלו. הראוי לאכילה תכוסו עליו דהיינו שחיטה:
ב) **במקס**. לשון מנין כמו מקסת ערך (ויקרא כו):
ו) **ואיסקא אולוין למנויין**. מה מנויין מעבדי אף אולכילס מעבדי
ז) **שאס שחטו לטמאים ולערלים וחולה**
ח) **וזון שאין יכולין לאכול כית פסול ואפי' הן מנויין דהא לפי אכלו נבאי קרא כמיז לגבי**
י) **מנויין: ווי לא מקשי נמי**. וסברי טמא מת משלח קרבנותיו דיעבד אית להו הך פירכא גופא דפרקינן לעיל אמילתייהו דמוקמינן
ח) **מתניתין ככה טמא שרץ אכל כהן טמא מת הציץ מרצה דהא מודה מיהא דלכתחילה אמר רחמנא טמא מת ידחה לשני וטמא שרץ אמרינן לעיל דשוחטין עליו לכתחילה: ומה במקום נו' בעולם**. יחיד:

מסיגי. לוקני דרוס:
מפני שאמרו.

משנה היא כדילד לולין (פסחים דף פ:)

שמויר ועושה פסח כו'. קס"ד
ט) **האי**

טומאת הגוף צבעלים קלמרי ולהכי

נקט נזיר ועושה פסח דאילו שאר

קרבנות אין טומאת צעלים פסול כהן

אכל עושה פסח אכילתו מעכבא ונזיר

נמי כשנטמא כמת שסמר מזירותו

וצריך לחזור ולמנות כדכתיב (במדבר

ו) **וכי ימות מת עליו וגו'** ואין ראוי

לקרבנות מלגחמו עד שיהיה ויצא

תחילה קרבנות ו) **מירות טומאתו**

שתי תורים ואשם וימנה את

מזירתו ואחר כך יצא קרבנות מזירות

טהרה וקתני אין הציץ מרצה דיעבד:

אלמא נטמא כו'. כלומר אס' שלח

קרבנו ושחטו וזרקו עליו לא נפטר

מפסח שני: דכי נמי. דמרנא יצ"ן:

גוון שנטמא כהן בשרץ. דמתן טמא

פסול ואוקימנא שרץ וזמן נזיר

ועושה פסח וזה"ל לכל קרבנות יחיד.

והא דנקט הני משום סיפא נקט דבעי

מיתני נטמא טומאת התהום הרי זה

מרצה וכי גמירי היתר טומאת התהום

נזיר ועושה פסח גמירי לה כדילד

לולין וטומאת התהום טומאת פסח

והתם מפרש צוהיב טומאת התהום

כו' והילכתא גמירי לה דהותרה נזיר ועושה פסח כדאמר' כדילד לולין [פסחים דף פא:];
לא אמרו. דהותרה טומאת התהום נזיר

ועושה פסח אלא בטומאת המת כלבד: מאי לאו למעוטי טומאת הסהום דשרץ. דלא הותרה ומק"ו לא אחיז שאין דנין ק"ו מהלכה
ו):

טומאת הפהום דויבה. כגון ראה צין השמשות ספק כולה מן היום

או כולה מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חזיה מן היום

**וחזיה מן הלילה והוי לה כשתי ראיות דזב מטמא צימים וצראיות
ו' והך**

טומאת התהום הוא דממעט משום דחמירא דילוג'ה עליו מגופו:

דבעי רמי דר חמא. כד"ל לולין [שס:] **כהן המרצה בקרבנותו**, של

נזיר ועושה פסח הותרה לו טומאת התהום אס' טמא זה:

והא י' הכא נכנה אוקמא לה. לרישא דקתני אין הציץ מרצה

על טומאת הגוף ועלה קתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה:

דרמי דר חמא פליג א'. הוא. אדוקני דרוס הוא מוקים לההיא

**בטומאת בעלים וסבירא
ג) דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו**

דאכילת פסחים מעכב: חא שמע. מייבחת לרמי דר חמא:
ונשא

אהרן. צ"ח כמיז:
אם עון הקדשים. פסול קרבנות ירצה צ"ח:

אם

דויבה. פ"ה כגון ראה צין השמשות של י"ג
ט) **ספק כולה מן היום או מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חזיה מן היום וחזיה**

מן הלילה ויש כאן שתי ראיות דזב מטמא צימים וצראיות וקשה דצפרק כיזד לולין (ג"ו
ס) **לא מני משכח לרבי יוסי טומאת התהום
ב**

**ולימא כי האי גוונא ונראה לי דרו"ך דבעינן שהספק לא יהא נודע עד לאחר שחיטה
א) ואס' אמרו לו לאחר שחיטה ראית צין השמשות**

**סוף יום שלשה עשר הא בעינן טומאת
ב) התהום שלא יהא אחד מיצר בסוף העולם לכן בעי' התם בשלמא לרבנן משכחת לה דשחטו על**

זב בשביעי שלו דשוחטין וזורקין על טמא שרץ ואח"כ ראה וסותר אצל לר' יוסי דאמר מקאת היום ככולו ומכאן ולהבא מטמא ולא סתר

מידי [היכי משכחת ליה] ורבינו הקשה לימא שראה לפני שחיטה ושחטו עליו וסור הזו וראה שניה דסתר אפי' לר' יוסי וצריך למנות

שצעה דזב תלוי בצראיות וליכא לא תחילת היום שטרה על סוף היום ולירדי אחי שפיר דכיוון דראה בצפרא מיד היה ספק

**אולי יראה עוד ציום
ב) והוי כנודע הספק קודם שחיטה ורבינו ממרן צוה דכיון דראייה אינה מרצה בשמא' וצ"ס פ"א מ"א**

א"כ מועיל לו מה ששחטו וזרקו עליו אע"י דראייה שנייה מנטרפת לראשונה לחייבו מנין שצעה מכל מקום לעולם היה קרוי טמא

**שרץ בשעת עשיית הקרבן וגם אחר כן לא פקע שמו ויאל' ידי פסחו וקשה על פירושו
ד) משמעתינן (כהן המרצה ציצבור כהן) (היא)**

וי"ל כגון שראה אחת צי"ג וטבל והעריב שמשו ושחט למחר הפסח ואחרי כן ראה שנייה ומנטרפת ואין זה קרוי נודע הספק קודם

**שחיטה כיוון שטהור גמור בשעת שחיטה וליכא למימר אולי יראה לשני
ב) יומים ומנטרפינן דלר'
ב) יומי אינה מנטרפת לראשונה**. דרו"ך:

כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים כג.

הכא נמי נייתי ק"ו ליפוק מהיקשא ועוד קשה היכי יליף טמא שרץ דיחיד כק"ו מטמא מת דיחיד הא טמא
ב) גופיה דיחיד יליף על ידי מתוך וכי האי גוונא חשיב צבנין אב צפרק איזוהו מקומן (לקמן דף
ה). דקאמר לן דס' כשר הואיל ולן כשר בצומרינן ודבר הלמד

צבנין אב אינו חוזר ומלמד בקל

וחומר וי"ל דבעיא היא בצוהו מקומן

והכא אס'
ט) נאמר דילפי' קאמר

ועוד י"ל דהאי מתוך אינו צבנין אב

דאי הוי צבנין אב א"כ ר"ח יאכל ציחיד

כציצור: וקני' דרוס אפי' במקשי.

וחקי דרוס הואו ופליגי אמתני'

דמייד נשחט (פסחים דף פא.) דמתן

השוחט לערלים ולטמאים פסול

אי נמי סבירא להו כר' נתן ולית להו

הא דקאמר הש"ס כדילד לולין

(ס' דף עמ:) דמודה ר' נתן היכא

דנבדל לא חזי:
בפני שאמרו

נזיר ועושה פסח. אע"ג דפרש' וקני
ד)

**דרוס תנאי היא אפירכא
טו) דסיפא**

סמין דנטמא טומאת התהום מרצה

**(דכולי עלמא אית להון
טו) טומאת**

התהום מרצה) דהילכתא גמירי לה

כדאימא פרק כיזד לולין (פסחים פ:)

טומאת טומאת התהום אלא במת

וכן דרייתא דר' חייא לא אמרו טומאת

התהום אלא למת כלבד דפרקי' מינה

התם לרבי יוסי: אלא בטומאת

**מת בבעלים
יז) וקתני אין הציץ**

מרצה. וקשיא לוקני דרוס דאמרו

איזש איזש למזה: לא צמעישי

טומאת התהום דויבה. וא"ת מ"מ

קשיא דרייתא דר' חייא דלא אמרו

טומאת התהום אלא למת כלבד הא מרזי

איטמי כהן טומאה ידועה לא מרזי

ומיזן ה"ר חייס דמייירי דמת בשביעי

והוי כטומאת שרץ דשוחטין וזורקין

ולא מרזי משום דמכפרין כמכספרין

והשתא חמיר בשביעי דלא מרזי

וטמא מת דנאשון מרזי והיינו טעמא

דבשביעי יכול לעשות צטירה על ידי

שליח וחזי למיכל לאורחא אצל דנאשון

לא אפשר לתקנו ולעשות צטירה

**לכן דדיעבד כשר ומייירי דרייתא דר' חייא
יח) [נבטומא התהום**

דאי איטמין כהן טומאת ודאי של שרץ או במת בשביעי שלו אינו

מרצה ציחיד אפי' דיעבד (שהרי אינו מרצה ציצבור בתמיד) דהא

מכפרין כממכפרין וציבור טמאי שרץ או בשביעי של מת לא עבדי

בטומאה אלא שולחים קרבנותיהם על ידי טהורין כיון דחזו לאורחא

אצל בטומאת התהום מרצה כהן ציחיד אצל צבעלים לא מתוקמא

דרייתא דר' חייא דכיון דשוחטין וזורקין על טמאי שרץ ושולחים

קרבנותיהם ציד טהורים איזר ריזוי יצ"ן שייך וגם טומאת התהום הרי

לא שריא לה למיעבד אינהו ופשיהו כיון דשוחטין וזורקין עליה

ומזו למיעבד ע"י טהורין ועוד יש לפרש דמייירי ככהן שקיבל הדס

בטומאת התהום דמת שמרצה לכתחילה לזרוק ולא מהדרי' אטוהורין

אפי' איכא כהן טהור הא טומאה ידועה לא מרצה לכתחילה אלא

**מהדרינן אטוהורין דטוונאה דחוייה היא ציצבור
י) וכי האי גוונא צריך**

לפרש צפרק כיזד לולין (ס' פא.) **דבעי התם כהן המרצה בתמיד**

הותרה לו טומאת התהום או לא הותרה ומאי קמיבעיא ליה הא קיימא

לן כמועדו אפי' בטומאה אלא אי יכול לזרוק בטומאה לכתחילה

קמיבעיא ליה דפרישית ואפי' איכא דרשחא **טומאת התהום**

מן הלילה ואין כהן אלא ראייה אחת ספק חזיה מן היום וחזיה

מן הלילה ויש כאן שתי ראיות דזב מטמא צימים וצראיות וקשה דצפרק כיזד לולין (ג"ו
ס) **לא מני משכח לרבי יוסי טומאת התהום
ב**

**ולימא כי האי גוונא ונראה לי דרו"ך דבעינן שהספק לא יהא נודע עד לאחר שחיטה
א) ואס' אמרו לו לאחר שחיטה ראית צין השמשות**

**סוף יום שלשה עשר הא בעינן טומאת
ב) התהום שלא יהא אחד מיצר בסוף העולם לכן בעי' התם בשלמא לרבנן משכחת לה דשחטו על**

זב בשביעי שלו דשוחטין וזורקין על טמא שרץ ואח"כ ראה וסותר אצל לר' יוסי דאמר מקאת היום ככולו ומכאן ולהבא מטמא ולא סתר

מידי [היכי משכחת ליה] ורבינו הקשה לימא שראה לפני שחיטה ושחטו עליו וסור הזו וראה שניה דסתר אפי' לר' יוסי וצריך למנות

שצעה דזב תלוי בצראיות וליכא לא תחילת היום שטרה על סוף היום ולירדי אחי שפיר דכיוון דראה בצפרא מיד היה ספק

**אולי יראה עוד ציום
ב) והוי כנודע הספק קודם שחיטה ורבינו ממרן צוה דכיון דראייה אינה מרצה בשמא' וצ"ס פ"א מ"א**

א"כ מועיל לו מה ששחטו וזרקו עליו אע"י דראייה שנייה מנטרפת לראשונה לחייבו מנין שצעה מכל מקום לעולם היה קרוי טמא

**שרץ בשעת עשיית הקרבן וגם אחר כן לא פקע שמו ויאל' ידי פסחו וקשה על פירושו
ד) משמעתינן (כהן המרצה ציצבור כהן) (היא)**

וי"ל כגון שראה אחת צי"ג וטבל והעריב שמשו ושחט למחר הפסח ואחרי כן ראה שנייה ומנטרפת ואין זה קרוי נודע הספק קודם

**שחיטה כיוון שטהור גמור בשעת שחיטה וליכא למימר אולי יראה לשני
ב) יומים ומנטרפינן דלר'
ב) יומי אינה מנטרפת לראשונה**. דרו"ך:

אם

דויבה. פ"ה כגון ראה צין השמשות של י"ג
ט) **ספק כולה מן היום או מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חזיה מן היום וחזיה**

מן הלילה ויש כאן שתי ראיות דזב מטמא צימים וצראיות וקשה דצפרק כיזד לולין (ג"ו
ס) **לא מני משכח לרבי יוסי טומאת התהום
ב**

**ולימא כי האי גוונא ונראה לי דרו"ך דבעינן שהספק לא יהא נודע עד לאחר שחיטה
א) ואס' אמרו לו לאחר שחיטה ראית צין השמשות**

**סוף יום שלשה עשר הא בעינן טומאת
ב) התהום שלא יהא אחד מיצר בסוף העולם לכן בעי' התם בשלמא לרבנן משכחת לה דשחטו על**

זב בשביעי שלו דשוחטין וזורקין על טמא שרץ ואח"כ ראה וסותר אצל לר' יוסי דאמר מקאת היום ככולו ומכאן ולהבא מטמא ולא סתר

מידי [היכי משכחת ליה] ורבינו הקשה לימא שראה לפני שחיטה ושחטו עליו וסור הזו וראה שניה דסתר אפי' לר' יוסי וצריך למנות

שצעה דזב תלוי בצראיות וליכא לא תחילת היום שטרה על סוף היום ולירדי אחי שפיר דכיוון דראה בצפרא מיד היה ספק

**אולי יראה עוד ציום
ב) והוי כנודע הספק קודם שחיטה ורבינו ממרן צוה דכיון דראייה אינה מרצה בשמא' וצ"ס פ"א מ"א**

א"כ מועיל לו מה ששחטו וזרקו עליו אע"י דראייה שנייה מנטרפת לראשונה לחייבו מנין שצעה מכל מקום לעולם היה קרוי טמא

**שרץ בשעת עשיית הקרבן וגם אחר כן לא פקע שמו ויאל' ידי פסחו וקשה על פירושו
ד) משמעתינן (כהן המרצה ציצבור כהן) (היא)**

וי"ל כגון שראה אחת צי"ג וטבל והעריב שמשו ושחט למחר הפסח ואחרי כן ראה שנייה ומנטרפת ואין זה קרוי נודע הספק קודם

**שחיטה כיוון שטהור גמור בשעת שחיטה וליכא למימר אולי יראה לשני
ב) יומים ומנטרפינן דלר'
ב) יומי אינה מנטרפת לראשונה**. דרו"ך:

אם

דויבה. פ"ה כגון ראה צין השמשות של י"ג
ט) **ספק כולה מן היום או מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חזיה מן היום וחזיה**

מן הלילה ויש כאן שתי ראיות דזב מטמא צימים וצראיות וקשה דצפרק כיזד לולין (ג"ו
ס) **לא מני משכח לרבי יוסי טומאת התהום
ב**

**ולימא כי האי גוונא ונראה לי דרו"ך דבעינן שהספק לא יהא נודע עד לאחר שחיטה
א) ואס' אמרו לו לאחר שחיטה ראית צין השמשות**

**סוף יום שלשה עשר הא בעינן טומאת
ב) התהום שלא יהא אחד מיצר בסוף העולם לכן בעי' התם בשלמא לרבנן משכחת לה דשחטו על**

<